

LA PINTURA DE FELIP VALL

Alícia Domingo i Vall

Estudiant de 2n de batxillerat a l'IES Tona

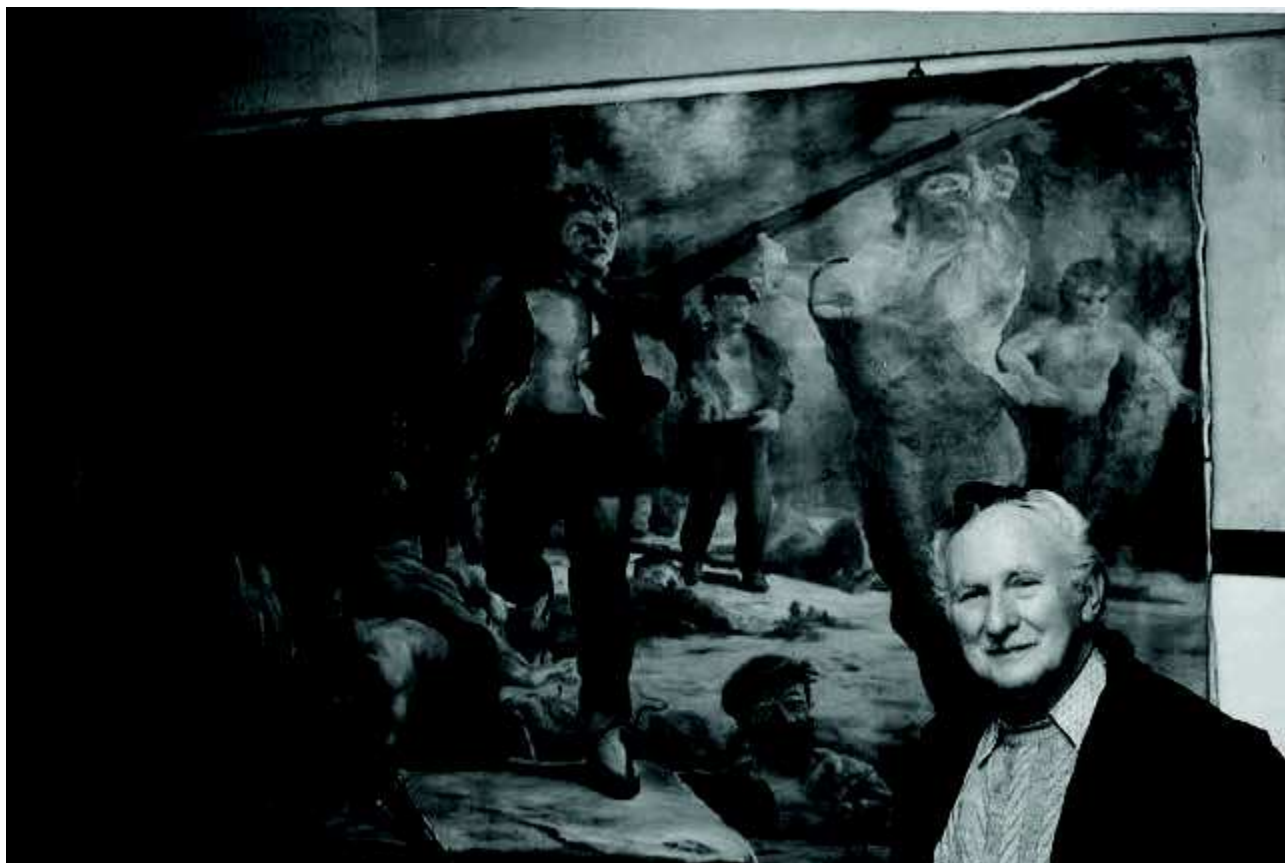
Felip Vall va pintar durant els seus 96 anys de vida. En la seva pintura s'hi poden diferenciar tres etapes: una primera marcada per la pintura mural decorativa, generalment de caire religiós i figuratiu; més endavant, una altra basada en la pintura de retrats i paisatges; finalment, una etapa més surrealista, humorística i costumista, en la qual plasma en dibuix dites o frases populars.

Felip Vall va començar a pintar de molt jove, fins i tot molt abans de començar els seus estudis a

Barcelona, a l'Escola Superior d'Arquitectura. A Valldeïa (Mataró), mentre estudiava batxillerat, ja va aprendre a tocar el violí, a actuar al teatre i a interessar-se per tot tipus d'art, però va ser tot preparant-se per l'examen d'ingrés a Arquitectura quan, per l'alt grau d'exigència que comportava, va haver d'anar a classes de dibuix i va començar la seva vocació per l'art pictòric.

LA DECORACIÓ MURAL

La participació de Felip Vall en decoracions murals en sales, esglésies i cinemes va començar a l'antiga sala de plens de l'ajuntament de Malla. Va ser el 1938, durant la Guerra Civil Espanyola. Felip no va anar al front, se'n va poder esca-

Felip Vall davant el quadre Milicians a la trinxera (1937) (Foto Pla - cedida per Pilar Vall)

par fent-se passar per malalt, i per no ser vist al poble es refugià a Malla, on pintà les parets de l'actual despatx de l'alcalde. Són pintures creatives, plenes de llum i forma, una recreació de les estacions: l'hivern amb la neu, la tardor amb el vent i fulles volant, la primavera amb les noies banyant-se al riu i l'estiu amb cavalls al galop. També hi ha unes imatges que representen una discussió entre pagesos, amb la imatge de l'al·legoria de la justícia portant una lupa a la mà. I en el sostre hi ha pintats defectes com la mentida i virtuts com la consciència i la veritat.

Seguidament va decorar la capella dels Dolors del mas Torrellebretra, entre el 1939 i el 1940. Aquestes decoracions no són exactament pin-

rà per decorar altres esglésies i capelles, com l'església de Sant Pere de les Puelles, situada a Ciutat Vella, a Barcelona, a la plaça de Sant Pere, prop de plaça d'Urquinaona. És la segona església més antiga de la capital. Felip, concretament, hi pintà la capella del Santíssim durant el 1944 i el 1945, amb un estil clàssic i amb escenes d'apòstols.

En els mateixos anys pintà les parets que donen a la capella del col·legi dels maristes de Valldemia (1945), a Mataró. Les pintà imitant les directrius del que fou el seu mestre en decoració mural, Josep Maria Sert, pel fons daurat i les imatges que es recargolen i s'alcen en un barroquisme que ens fa pensar en ell. Aquesta deco-

Representació de la primavera a la sala de plens de l'ajuntament de Malla (1938) (Foto Pilar Vall)

tures murals sinó quadres en tela. Representen escenes de la Bíblia, com la fugida a Egipte, el Calvari i la Verge Maria i Jesús baixat de la Creu. Per representar el Jesús i la Maria d'aquesta escena va fer servir de models en Joan Valldeoriola i una noia filla de cal Maset.

Amb aquestes pintures Felip s'endinsa en la temàtica religiosa. Posteriorment es presenta-

ció va ser especial, ja que Valldemia va ser el col·legi on Felip va estar intern de petit, estudiant el batxillerat. Se l'anomena *monument als caiguts*, ja que és un homenatge als maristes i alumnes morts durant la guerra.

També serà de temàtica religiosa una de les decoracions murals que més donarà a conèixer Felip Vall: la de l'església parroquial de Tona, el

Maqueta del projecte de decoració de les voltes de la catedral de Vic (1947) (Foto Anna Viñas - Arxiu Felip Vall)

seu poble natal. L'església parroquial de Sant Andreu de Tona la pintà durant els estius del 1946 i el 1947. Se li pagà amb un terreny, que més tard ell cedí a les monges vedrunes per edificar part de l'actual edifici de l'escola. És una gran obra, molt complexa, de més de 500 m²; després de la catedral de Vic, l'obra mural religiosa de més envergadura a Catalunya.

A la part central de la decoració hi ha sant Andreu a la creu. Molts dels personatges que surten pintats són persones del poble, com el rector d'aleshores o mossèn Pere Devesa, el rector que portava la parròquia durant la restauració de les pintures l'any 1996.

Actualment queda ben diferenciada la part de damunt de l'absis, amb tons daurats foscos, a causa de les aplicacions de pans d'or i després de pintura a l'oli. I la part central restaurada amb colors molt més vius.

Molt possiblement Felip ja estava immers en el següent projecte pictòric que seria el projecte de les voltes de la catedral de Vic. Quan Josep

Visió general de les pintures de l'església parroquial de Tona (1946-1947) (Foto Felip Vall - Arxiu Felip Vall)

Decoració del menjador del mas Pradell (1947) (Foto Pilar Vall)

Maria Sert va morir, el 1945, va deixar per acabar les llunetes i les voltes de la catedral de Vic. Les llunetes les va pintar Miquel Massot i per pintar les voltes Felip es va presentar com a voluntari. Felip va fer un projecte que incloïa una maqueta de fusta, diverses voltes en guix, un quadre i diversos esbossos. Però al final la decoració no s'efectuà a causa de la manca de pressupost.

L'any 1947 Felip decorà el menjador del mas Pradell. Aquesta decoració fou un encàrrec de l'historiador Ramon d'Abadal i de Vinyals, propietari de l'esplèndid edifici del Pradell de Gurb. Fou un encàrrec en el qual s'havia de representar tota la família d'Abadal guarnida en vestits d'època i envoltada d'un jardí renaixentista. Felip pintà una pèrgola que cobricela el menjador i com a paisatge de fons, els diferents cims que envolten la Plana de Vic.

Més tard, el 1960, durant l'estada de Felip a Palma, va rebre un encàrrec per decorar una casa d'estiueig que s'anomena "Las Almenas", propietat de Joan Homs Garriga. N'havia de decorar el saló galeria i per fer-ho va escollir la tèc-

nica emprada per Josep Maria Sert: pintar una gran tela per posteriorment enganxar-la a la casa. D'aquesta manera Felip la pogué exposar durant una setmana d'abril a la Llotja de Palma.

És una peça de gran majestuositat que retrata diferents motius. Joan Homs havia nascut a Valls i posteriorment havia fet fortuna als Estats Units. Allà es casà amb una nord-americana. La tela expressa aquesta "conquesta" d'Amèrica, tot barrejant mar, vaixells i cavalls. També hi apareix un català amb barretina i els castellers de Valls.

Les últimes decoracions murals d'en Felip que en tenim coneixement, són dos murals al cinema Diagonal de Barcelona amb motiu de la seva inauguració (1961). Aquestes decoracions, situades a les entrades de la platea i l'amfiteatre, representen el món del cinema, amb imatges com la de l'actor i director Charles Chaplin.

LA PINTURA DE CAVALLET

Segons Felip Vall, les seves obres no tenien un sol estil pictòric, com ell mateix afirmava en

una entrevista que se li va fer el 1997 publicada al *Llibre de Tona*: "Són obres pintades tocant de peus a terra. La influència del surrealisme no és incompatible amb el dret que encara ara tingui ben present el colorisme de Joaquim Mir o els grans del Renaixement o el Barroc". Per això podem trobar en la seva producció des de quadres clàssics i amb un caire religiós fins a quadres surrealistes amb un toc d'humor i ironia. Els temes de la seva pintura de cavallet són aquests:

Aquarel·la del Sacré Coeur. París 1951 (Foto Pilar Vall – Arxiu Felip Vall)

Paisatges de Tona: conservem quadres fets entre el 1933 i el 1993 de paisatges i masies del seu poble natal, sobretot del bosquet de la Canal i del castell de Tona. Comença amb un estil més clàssic i els últims amb pinzellades més soltes. Sempre amb gran impacte de color, que es va intensificant a mesura que passen els anys.

Cares i gent del poble: Felip pintà retrats de la gent que passava els estius a Tona. I cap als anys setanta i vuitanta pintà nens del veïnat. També hi ha força esbossos de cares que posteriorment trobem en les decoracions murals.

Paisatges de París: s'ha conservat una llibreta on Felip dibuixà amb la tècnica de l'aquarel·la paisatges de París, quan va viure-hi entre el 1949 i el 1954.

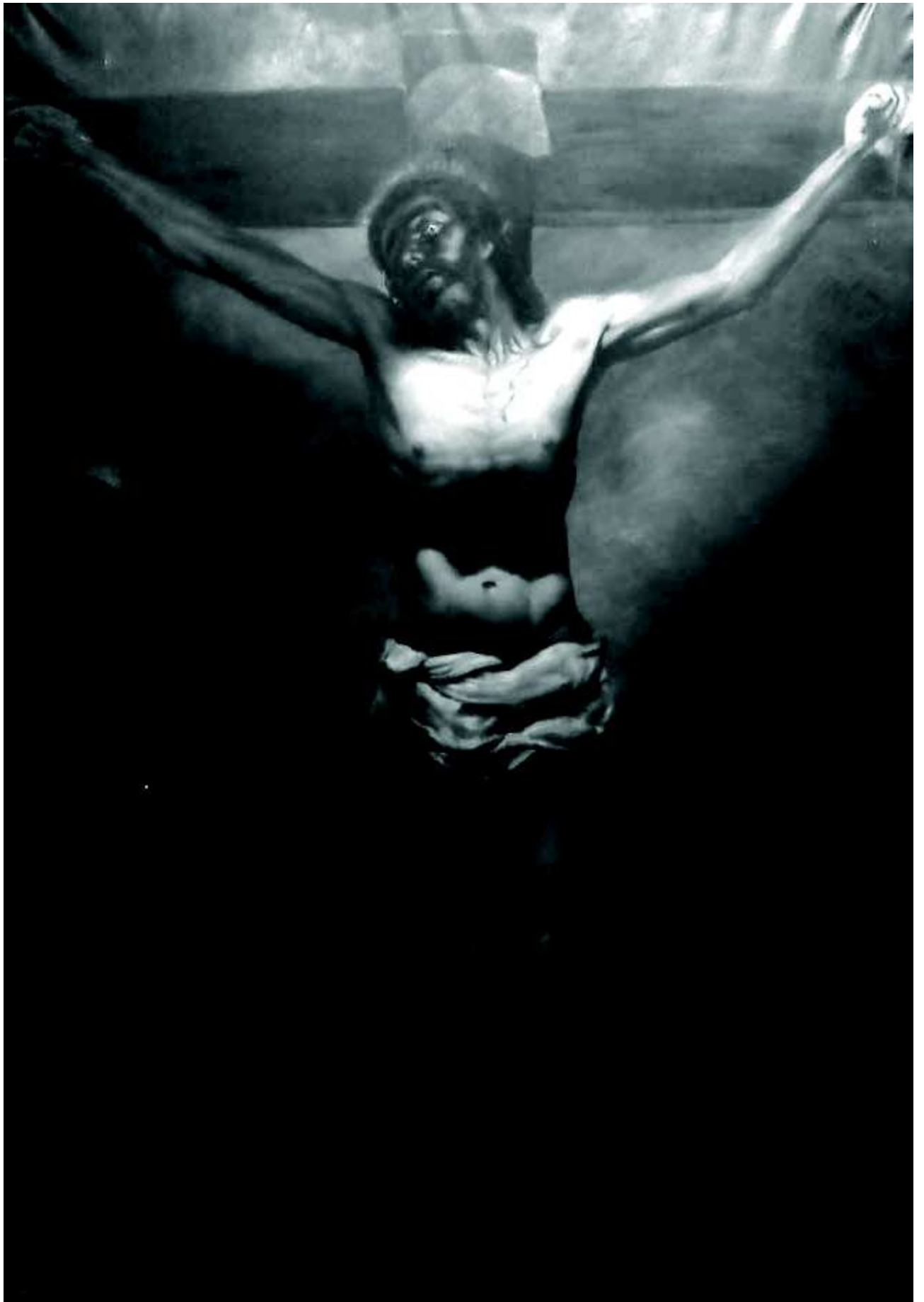
Làmines i quadres sobre el poema *L'Atlàntida*: Felip Vall sempre va estar molt interessat en la il·lustració d'aquest extens poema èpic de mossèn Cinto Verdaguier. Cap als anys setanta comença el projecte que el porta a exposar el 1977 dotze quadres en una sala de la Diputació de Barcelona. També el 1975 dibuixa a ploma i pinzell una sèrie de 39 làmines amb la intenció que fossin editades. Es varen exposar al Temple Romà de Vic el 2002. El tema de l'Atlàntida el captivava perquè en ell podia lluir la seva capacitat més abstracta, colorista i imaginativa. I alhora ser precís en el traç figuratiu.

Obres surrealistes: seguint el filó encetat amb la sèrie *L'Atlàntida*, va derivar cap a obres més surrealistes o, fins i tot, expressionistes. Quadres en què les cares surten distorsionades, amb colors molt vius i deixant anar la imaginació i el subconscient. Aquest seguit de quadres són fets entre els anys 1965 i 1985.

Autoretrats: en conservem des que tenia 16 anys fins que en va fer 80, per tant, des del 1932 al 1996. Hi ha autoretrats clàssics però també autoretrats que segueixen la línia surrealista, repetint el seu rostre tres vegades.

Tema religiós: quadres destinats a esglésies i convents.

Milicians a la trinxera: aquest no és el títol d'una temàtica, com ho són els anteriors, sinó el títol d'un sol quadre, potser el seu més emblemàtic. El pintà el 1937, en començar la Guerra Civil, i és considerat un dels pocs quadres il·lustratius d'aquell període, fets en el mateix moment de la guerra, que n'han quedat: representa la lluita del poble contra els franquistes. Felip no estigué al front. Va viure la guerra al poble de Tona i refugiat pintant els murals de Malla. Tenia 21 anys quan el pintà.

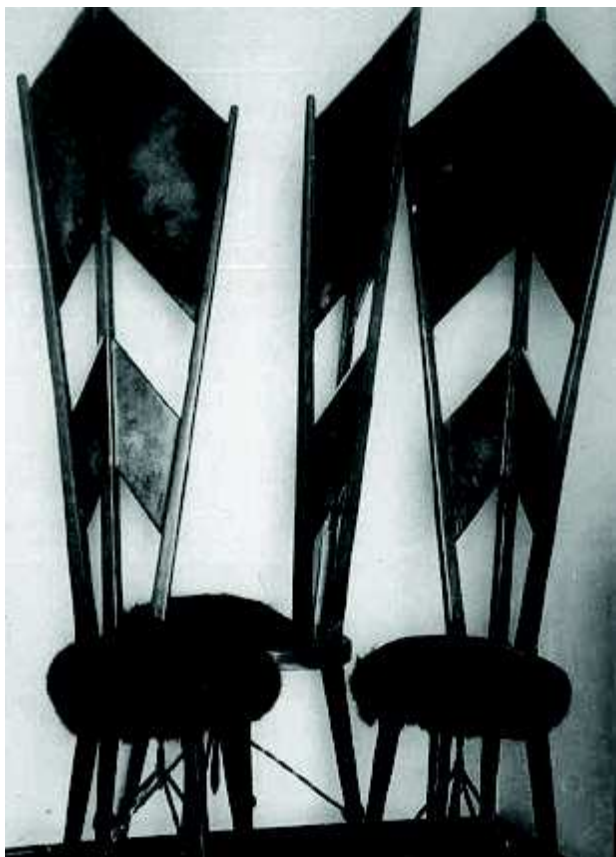
Sant Crist (1945) (Foto Pilar Vall)

Il·lustració per al llibre Se habla español, de l'editorial Didier. París 1952 (Arxiu Felip Vall)

Exemple de quadre surrealista de la darrera etapa (vers 1984) (Foto Pilar Vall)

Cadira patentada per Felip Vall (1963) (Foto Felip Vall – Arxiu Felip Vall)

IL·LUSTRACIONS DE LLIBRES I AMB ALTRES FINALITATS

Felip va fer il·lustracions i aigüaforts per a dues editorials: la Montaner i Simón de Barcelona i l'editorial Didier de París, en aquest cas concretament per al llibre *Se habla español*.

També va fer dibuixos per a la parròquia de Tona, el Pessebre Vivent, l'Aplec de la Rosa o per a il·lustrat punts de llibre per Sant Jordi. I quan escrivia algun article o novel·la (inèdites), els il·

lustrava amb el seu traç distintiu. El mateix va fer amb els diplomes dels cavallers de Mont-rondon, grup del qual n'era membre. També tenim petites làmines de cartolina amb la representació de ballarins i ballarines iugoslaves, amb vestits típics i instruments musicals. Van ser dibuixades entre el 1949 i 1954, quan Felip vivia a França.

EL VITRALL

Felip féu decoracions en vidre, amb un sistema que ell mateix patentà. Majoritàriament foren decoracions per a cases mallorquines, però també se'n poden trobar a Tona.

LA DECORACIÓ DE MOBILIARI

Cap als anys seixanta Felip comença a treballar en la decoració d'espais amb mobiliari i vidrieria. Com que resideix entre Mallorca, Tona i Barcelona, és allà, a Mallorca, on exposa i fa les decoracions. Com acabem de dir, patenta un sistema per pintar vidres i també una cadira de respall alt i tirant triangular. A Itàlia, a Torí, decora un menjador, amb taula i cadires. Alguns dissenys ens recorden els models mallorquins, és a dir, agafa cadires mallorquines i les decora amb motius de les Illes.

El 1966 va aconseguir exposar tot un menjador als aparadors de la reconeguda casa de decoració Christofle de París. Hi va exposar taules, cadires i quadres.